

ano
72

ANO LXXII * N° 4239 * 8/10/91

O POVO

PORTE PAGO
PRT/PR 2272/90

SEMANÁRIO DA CULTURA POLÔNICA

No próximo dia 17, em São Paulo, haverá o lançamento oficial do modelo 1992 do automóvel "Polonez", a cargo da empresa importadora Arian. Os responsáveis querem dar início às vendas do veículo, a nível brasileiro, inclusive estudando montar uma concessionária em Curitiba, para eles o maior centro eslavo do país e, por isso mesmo, principal mercado para o automóvel da FSO polonesa.

Chuvas Podem Adiar a Festa do Portal Polonês!

Exclusivamente em função das chuvas que desabaram na semana que passou, principalmente nos dias 5 e 6, impedindo assim que a base da construção estivesse seca para receber o acabamento final, a festa de inauguração do Portal Polonês, na Rua Mateus Leme, prevista inicialmente para o dia 19 deste mês, poderá ser adiada para a primeira quinzena de novembro.

Os membros da Comissão Especial da Comunidade Polonesa marcaram para ontem uma reunião, na sede do PPUC, para discutir o assunto técnico. Entendem os dirigentes da comissão responsável que "é mais importante entregar uma obra em perfeitas condições mais tarde do que, daqui a pouco, ter que justificar alguns problemas causados pela pressa pela realização de festa comemorativa".

A decisão sobre esse adiamento deverá sermeticulamente estudada e tomada, observadas as condições气象icas, diante do tempo climático. No decorrer desta semana haverá divulgação a respeito do assunto, sob a responsabilidade da Comissão, presidida pelo vereador José Górski.

No último sábado, a construção do Portal Polonês estava assim: e a festa de inauguração, em vista das chuvas, pode ser adiada para novembro.

Polônia quer usar dívida para salvar meio ambiente

O Primeiro-Ministro da Polônia, Jan Krystof Bielecki, apresentou aos credores poloneses no Clube de Paris, a proposta de criação de um "Fundo do Meio-ambiente". Conforme o acordo assinado com os membros do Clube, além da redução da dívida em 10 %, é previsto que eles possam reduzir em ainda mais 10 % o que tem a receber, aplicando em projetos úteis do interesse dos credores.

A intenção da Polônia é que estes dez por cento sejam destinados ao "fund" (Calcula-se que, se real-

mente houvesse esta "conversão ecológica" da dívida, poderia se reunir num determinado prazo, cerca de 3 bilhões de dólares, já que a Polônia deve algo em torno de 30 bilhões de dólares para o Clube de Paris.

São basicamente em quatro projetos que o dinheiro seria aplicado:

1. Redução da poluição transfronteiriça do óxido de enxofre e do óxido de azoto (entre outros a eliminação do enxofre nos combustíveis e a captação dos seus compostos nos altos chaminés industriais).

2. Melhoria do estado das águas no Mar Báltico, através do tratamento dos esgotos que entram nos rios Vístula e Oder.

3. Redução da emissão do óxido de carbono e do metano. Os dois gases causam o efeito estufa.

4. Proteção das regiões pouco polidas no sul e centroeste da Polônia (cerca de 80 mil km quadrados) e preservação para as futuras gerações dos poloneses e das outras nacionalidades, de espécies de animais e de plantas.

A vencedora do Concurso "Melhor Pierogi" foi a sra. Ana Turek, de Curitiba.

FLASH
Agência de cargas • Encomendas

233-6124

VOCÊ LIGA E... FLASH!
Suas preocupações são despachadas.

Rockefeller, 125 – Curitiba

DIGNA

Leokádia

Origem da Colônia Tereza Cristina

Decorridos 144 anos desde que o primeiro colonizador francês assediou esta região de Cândido de Abreu, e trinta anos desde a sua criação e instalação como município em 22.12.1955, desejamos falar a respeito de sua fundação que teve lugar no atual Distrito de Tereza Cristina, há várias vezes, indagando-nos do "por que" é que esse vilarejo não desenvolveu. Tão vigoroso nas épocas que sucederam à sua criação, com suas casas brancas e telhados de serras, a mata densa e primitiva; os rios que nascem a luz elétrica; o telefone; o telegrafo; a água potável. Diariamente visitado por pessoas que viajavam entre os centros maiores e dali faziam parada obrigatória num descanso, uma refeição.

Entanto, é Tereza o marco da nossa história, quando, em 1847, um médico francês, João Maurício Faiure, chegou a outro 87 franceses até a confluência dos rios Ivaí e Paranaíba e ali iniciaram a nossa povoação. O objetivo era a busca das águas medicinais da região.

Esse tempo durou esta aventura. Decorridos 11 anos, Faiure faleceu. Ele não quis ser sepultado em cemitérios franceses, mas à sombra de uma árvore e que lhe escreveram na lápide memorial:

J. M. Faiure
N. 21.09.1795 F. 30.08.1868
Colônia Tereza Cristina

Recomendara aos seus amigos que o sepultassem debaixo de uma árvore junto a certa fonte, porque à esquerda d'aquele e a frescura d'esta o tinham muitas negociações comprazido...

O corpo de Dr. Faiure coberto pela gleba dessa fonte, que ele denominara Tereza - em respeito e gratidão ao nome augusta Imperatriz do Brasil que sempre o estimava com bondade e lhe prodigalizara auxílio, proteção e a impenetrável coma dessa floresta secular que ele amava e as águas sonoras do Ivaí docemente serpejando pelo d'ele lhe sussurrão de comírio : amigo da natureza... até que um dia na lápide frontal do último de seus restos esculpira: apóstolo ensaiador e martirizado...

elogio fúnebre registrado em 1859 na Academia Barão de S. Félix

DR. FAIURE "

Do distante França tu vieste
e procura de águas medicinais
deixa-te nos esta povoação
que fora a fonte de teus ideais
com o nome de Tereza.
De imediato a denominara
em homenagem a Imperatriz
que nesta missão te auxiliara
A mundo de Dom Pedro
Aqui vieste nos assediar
Nossas terras, nossos rios
Em nossa mata vieste morar
Pouco tempo ali ficaste
Para ver Tereza em crescimento
A sombra de árvore frondosa
Quis fosse o teu monumento
Ali ensinaste a cultura
Ali instalaste a comunicação
Os rios te deram pedras
Com elas fizeste a contruções
Calçadas, portões, balaustrées
De pedras e cimento ainda estão
Como um marco de tua presença
Que nem os séculos destruirão
(Leokadía)

Leokadía S. Furman

Canto do Galo/Panie Koguta

"MÉRITO LUD" EM NOVEMBRO!

A diretoria do semanário LUD/O POVO resolveu programar para início de novembro um jantar de confraternização com finalidades especiais: homenagear as pessoas e as lideranças que acreditaram no trabalho deste jornal nos últimos doze meses. Assim, foi instituída a homenagem chamada "Mérito-LUD" para ser conferida a pessoas que fizeram positivas ao chamamento para modernizar o único periódico polônico existente no Brasil, há 71 anos.

O jantar será por adesão antecipada, bastando que os interessados confirmem participação até um dia antes do acontecimento, marcado para dia 6 de novembro. Será num local também especial, a ser divulgado na próxima edição.

DOMAKOSKI, PAI E FILHO

Muitas emoções foram vividas pela família Domakoski nas últimas semanas. Enquanto o pai, Antônio Domakoski, estava vendo ser votada na Câmara Municipal de Curitiba a concessão do título de "Vulto Emérito", o filho, Marcos Domakoski, como vice-presidente da Associação Comercial do Paraná, estava presidindo a maior entidade das forças produtoras do Estado durante o período em que o presidente Werner Egon Schrappe visitava a Europa - Alemanha, Áustria e Polônia.

Aliás, Marcos - que é vice-presidente secretário tanto da ACP como da Federação das Associações Comerciais e Industriais do Paraná - esteve muito honrado em receber, num dos almoços das sextas na sede da sua entidade, o cônsul da Polônia, Marek Makowski. Por sinal, a reunião-almoço das sextas, na Associação Comercial, que congregam de vinte a trinta associados, foi ideia de Marcos, numas das primeiras decisões da nova direção da entidade de empresas e empresários de Curitiba.

ELEIÇÕES POLONESAS NO BRASIL

Está definido que todos cidadãos poloneses residentes no Brasil podem votar para seus candidatos preferidos este ano, não no mesmo dia da eleição na Polônia, dia 27 de outubro, e sim um dia antes, dia 26, um sábado. Os poloneses, portando passaportes poloneses, deverão procurar a Embaixada em Brasília e os consulados nas cidades de São Paulo, Rio de Janeiro, Curitiba e Porto Alegre. Os passaportes podem ser os antigos, inclusive.

COQUETEL/HOMENAGEM/DESPEDIDA

Neste dia 15 de outubro, às 20 horas, o Cônsul da Polônia em Curitiba, Marek Makowski, estará recebendo convidados, juntamente com sua esposa, a consulesa Anna, para coquetel de homenagem aos 120 anos da imigração polonesa em Curitiba, Paraná, e também para se despedir, já que está com tudo pronto, agora sim, para retornar à sua terra natal, logo que passe o cargo ao seu substituto, na primeira quinzena de novembro.

O encontro ocorrerá na residência do Cônsul.

FEIRA DO PRODUTOR FERROVIÁRIO

Neste final de semana, dia 5, no pátio da antiga estação ferroviária de Curitiba, foi realizada a Primeira Feira do Produtor Ferroviário, das 8 às 18 horas. Estiveram expostos produtos, como artesanato, vestuário, calçados. Havia ali comida típica e comércio de pequenos animais.

CISCANDO

POR QUE será que certas pessoas querem aparecer tanto em determinados jornais, rádios e tevés? Eleições municipais à vista?

O cônsul Marek Makowski, o empresário Marcos Domakoski e o deputado Luiz Carlos Borges da Silveira, no almoço da Associação Comercial do Paraná, quando Domakoski era presidente em exercício.

Kawka

O Cinqucentenário da Morte de Paderewski

Ignacy Jan Paderewski foi um dos grandes filhos da Polônia, renomado pianista e compositor, líder político de autoridade internacional, notável orador e poliglota. O cinqucentenário da sua morte, ocorrido dia 29 de junho de 1941, foi lembrado no Hotel Buckingham, em Nova York.

Paderewski nasceu no ano de 1860. Perdeu sua mãe com alguns meses de idade. Dela deve ter herdado uma intelectoéncia incomum e um grande talento para a música. Aos dezoito anos, concluiu os estudos de música no Conservatório de Varsóvia. Proseguiu sua formação musical em Berlim e Viena. Aos poucos tornou-se conhecido no cenário musical como pianista e compositor de invulgares originalidades. Foi através de um concerto dado em Varsóvia, em 1885, que Paderewski ingressou no palco da vida musical polonesa.

Sua primeira apresentação em escala internacional ocorreu em Viena, em 1887. Tendo triunfado na Áustria, Paderewski vai a Paris, que escolheu como sua residência permanente. Após um concerto dado em 1888, o público e a imprensa parisiense aclamaram Paderewski como um grande pianista. Um pouco mais difícil foi conquistar a Inglaterra, mas, aos poucos, também aí se fixa a fama do eminentíssimo artista.

Em 1893 inicia-se a carreira de Paderewski em Nova Iorque, e a sua fama se espalha pelos centros musicais americanos. Depois de uma longa turnê pelos Estados Unidos, volta à Europa. Seguem-se numerosos concertos na Holanda e na Bélgica, que culminam com as apresentações do artista da Itália.

Aos anos de triunfos pelo mundo todo, Paderewski compra uma propriedade na Suíça e aí de dedica à sua atividade de compositor voltada principalmente à composição da sua obra "Manru".

ARTISTA E PATRIOTA

A fama e a vida de conforto não abafam o patriotismo do artista. Pelo contrário, nos momentos de reflexão e saudade esse patriotismo explode com maior vigor. Por isso, após longa ausência, Paderewski volta a Varsóvia, onde dá três concertos, conquistando o sucesso e os corações dos poloneses. Em Varsóvia, casa-se pela segunda vez e volta à Suíça, onde completa a ópera "Manru", cuja estréia se realiza em Dresden, Alemanha. Nessa época foi-lhe apresentada a proposta de aceitar a direção do Conservatório de Varsóvia. Antes de aceitar o honroso cargo, Paderewski apresentou um plano de ação, que não foi aceito e, assim, mais uma vez ele saiu da Polônia. Em 1904 apresenta-se na Austrália e, através dos Estados Unidos, volta à Europa coberto de triunfos.

Em 1910 comemorava-se na Polônia o 5º Centenário da Batalha de Grunwald, uma das maiores batalhas da Idade Média, em que os poloneses derrotaram o exército dos Cavaleiros Teutônicos. Paderewski, a suas próprias custas, fez erguer em Cracóvia um monumento comemorativo desse fato histórico. Na mesma ocasião, fez um inflamado discurso, que se tornaria um programa para os dias trágicos que a Polônia enfrentaria a seguir. A partir de então, Paderewski torna-se o líder espiritual dos patriotas poloneses, principalmente a partir do centenário da morte de Chopin, que foi solenemente comemorado em Lvov.

Certa vez, Paderewski escreveu em suas memórias que pela Pátria seria capaz de sacrificar a arte. Foi o que aconteceu, e pode-se imaginar quanto isso custou a um artista da sua envergadura. A partir da Suíça Paderewski coordena uma ação política em favor do restabelecimento da soberania da Polônia. Juntamente com o escritor Henryk Sienkiewicz, funda o Comitê de Ajuda aos poloneses. Dentro desse esquema, dá concertos nos Estados Unidos, pronuncia inflamados discursos e destina toda a renda da sua atividade artística às necessidades da Polônia. A sua fama faz as bolsas se abrirem com facilidade, e conta inclusive com o apoio do presidente Wilson. Em 1917 organiza nos Estados Unidos o Exército Polonês.

HERÓI DA ARTE E DA PÁTRIA

Em 1918 volta Polônia, através de Londres, para unir os corações e apazigar as mentes de seus concidadãos. Após o Tratado de Versalhes, quando a Polônia recupera a sua soberania, Paderewski enfrenta a oposição dos partidos políticos poloneses e, em consequência disso, deixa o governo do país em dezembro de 1919.

Em 1921 volta aos Estados Unidos e reúne seus concertos na América e na Europa. O lucro desses concertos é destinado às vítimas da guerra, pelo que granejaria a gratidão de muitos corações.

Como pianista e compositor, Paderewski foi um herói da Arte. Pelos seus esforços em prol do restabelecimento de uma Polônia soberana, mereceu um lugar de honra no panteão dos heróis nacionais poloneses. Apesar de tudo isso, sofreu muitos dissabores em sua vida.

Quando morreu, Paderewski era um homem rico. Seu patrimônio se localizava em diversos países, inclusive no Brasil, onde ainda antes da I Guerra Mundial ele havia comprado, no bairro de Santa Ana, em São Paulo, um terreno de 18.200 metros quadrados. Nesse terreno acabou surgindo ilegalmente um conjunto residencial. De um modo geral, a questão do testamento e dos bens deixados por Paderewski redundou em muita confusão e muitos escândalos. (A esse respeito o jornalista Kledzik publicou três artigos na revista poplonesa Przekrój, em junho e julho desse ano).

MARIANO KAWKA, professor e presidente do Instituto Brasileiro da Cultura Polônica.

Curso de Polonês em Casa

LEKCJA SIÓDMA - SÉTIMA LIÇÃO

A. TEKSTY/TEXTOS

II. Adam odpoczywa

Adam: Serwus, Marek!

Marek: Witam! Masz może zapałki?

Adam: Owszem, możesz wziąć to pudełko. Mam drugie. Co porabiasz?

Marek: Teraz usiądę odpoczywać, a jednak pracuję.

Adam: Jak to, pracujesz? Przezież to jest kawiarnia, dokoła park, piękne drzewa, zieleń...

Marek: Właśnie. Mam zamiar fotografować ten park.

Adam: Przezież pada deszcz...

Marek: Dlatego obserwuję teraz parasolki.

Adam: A dlaczego nie parasole?

Marek: Męskie parasole są jednakowo czarne, a parasolki są kolorowe. Prawie każda kobieta ma parasolkę.

Adam: Nie jestem pewien, czy obserwujesz parasolki, czy kobiety.

Marek: Obserwuję po prostu życie, jak każdy fotoreporter. O, już szósta!

Adam: Co? Już szósta godzina? Przezież jest dopiero piąta!

Marek: Nie szósta godzina, tylko szósta czerwona parasolka.

Adam: No tak... Ta parasolka ma bardzo zgrabne nogi.

III. Przybywa Agata

Marek: Uwaga. Zbliża się moja żona.

Adam: Rzeczywiście. Ta pani to ma pewno Agata.

Agata: Marek! Szukam cię i szukam, a ty pewnie obserwujesz życie, ale nie mnie! Jestem całkiem mokra! A... Adam... Witam! Was zawsze można spotkać razem. Co robicie?

Adam: Marek czeka i liczy parasolki. A gdzie jest twoja parasolka?

Marek: Właśnie. Gdzie jest twoja parasolka?

Agata: Nie wiem...

Adam: Trzeba chyba kupić drugą.

Marek: Nie drugą, ale już chyba dziesiątą.

Agata: Która godzina?

Adam: Siódma.

Agata: No to czas na nas.

Marek: Tak. Trzeba już iść.

Adam: Czy mogę was odprowadzić?

Agata: Al eż tak! Bardzo proszę...

B. SŁOWNICZEK/VOCABULÁRIO

Agata = Agata

a jednak = e no entanto

biegać = correr

budować = construir

cały = todo, inteiro

cęga = tijolo

czarny = preto

czas = tempo

czesawy = às vezes

czerwony = vermelho

czy = ou

czysty = limpo

deszcz (m.) = chuva

dlatego = por isso

dokoła = em volta

dopiero = somente, apenas

dorośli ludzi = pessoas adultas

dozorca = guarda, zelador

drugi = outro, segundo

drzewo = árvore

dziecko (plural. dzieci)

= criança, filho

dziesiąta = décimo

dziecięcy = de (das) meninas

dzieczęce = menina

fotografować = fotografar

gdzie = onde

godzina = hora

gotować obiad = preparar o almoço

halas = ruído, barulho

halasować = fazer barulho

Hanka = Aninha

iśc = ir

jak = como

Janka = Joana, Jane

je = os, as (pron.)

jednakowo = igualmente,

do mesmo modo

kamień (m.) = pedra

każdy = cada

kolorowy = colorido

kolysanka = canção de ninas

która godzina? = que horas são?

kupować = comprar

liczyć = contar

Marek = Marcos

Marysia = Mariinha

matka = mãe

męski = masculino

miejsce zamiar = a ter a intenção

mokry = molhado

most (m.) = ponte

na pewno = certamente

naprawdę = realmente

nas = nos (pron.)

naśladów = imitar

nie jestem pewien = não estou

obserwować = observar

odpoczywać = descansar

odprawować = acompanhar

on(ona) ma na imię = o nome (dele) é...

pada deszcz = chove, está chovendo

parasol = guarda-chuva

parasolka = sombrinha

patyk = gravete

piękny = belo, bonito

poddworze = pátio

polować =regar

populidnie = tarde (subst.)

po prostu = simplesmente

porabiać = estar fazendo

pracowity = trabalhador

prawie = quase

przybywać = chegar

przyjemny = agradável

pułkiet = caixa

razem = junto, juntamente

robic = fazer

rozbiereć = despir

róża = rosa

rudy = ruivo

siodny = estômico

spędzać = passar (tempo, etc.)

spokój = paz, tranquilidão

spotkać = encontrar

serwus! = ol! olá!

studować = estudar

syn = filho

szósta godzina = seis horas

szukać = procurar

śmiech = riso

śmiecie (pl.) = lixo

teraz = agora

trawa = grama, capim

trawnik = gramado

trzeba = é preciso

ubierać = vestir

usiąwać = procurar

waga = atentão

was = vocês (compl. de verbo)

witam! = olá!

w ogóle (pronuncia vogóle) = em geral

wazystkie = todos, todas

wziąć = pegar

zamek (pl.zamki) = castelo

zapakać = fôsor

zbiereć = juntar, colher, colecionar

zblizać się = aproximar-se

zgrabić = bonito, bem feito

zielony = verde (subst.)

znaczy = significa, quer dizer

znaczyć = significar

że = que (subj.)

życie = vida

DÊ UM
PRESENTE ÀS
SUAS
ORIGENS
ASSINE
O "LUD"

Jeszcze Jedna Rocznica

Każda rocznica ma swoją własną. Staje się szansą dobrej refleksji i krytyka nowych chwil, gdyż samo życie przemosi zawsze coś nowego. Patrząc na jedynie moje polskie w Brazylii, znajdującej się w Brazylii, której istnienia, można jeszcze wiele napisać i powiedzieć.

jest faktem bezspornym, pismo LUD wyrobiło się w ciągu dziesięcioleci w pozyycji w umysłach i wielu pokoleń polskich emigrantów polskiego pochodzenia. Przemierzącące historię pisma można zauważać przenne społeczne i kulturalne przedziełki, które wyrażała się wtedy innymi w rozwinięciu i zanikaniu pism będących ujemną częścią wielkiego wysiłku w

szukaniu nowych form kulturowych na ziemi brazylijskiej. Można podziwiać jak bogate było to życie. Z czasem zanikły dyskusje. Pisma, tygodniki i miesięczniki poszły do lamusa historii. Dzięki wysiłkom wielu Rodaków, Redaktorów i Czytelników "na placu boju" życia polonijnego w Brazylii pozostał tygodnik LUD.

Dziś szuka nie tylko swego miejsca i swojej misji, ile sposobu służenia Polonii Brazylijskiej, w zmienionych czasach, diametralnie innych od przeżywanych kilka lat temu w Polsce. O to co w Polsce stało się rzeczywistością tj. o wolności, demokracji i poszanowanie godności ludzkiej także walczono na łamach pisma. Można śmiało powiedzieć, że LUD

wziął udział w tym ogólnym wysiłku trzeźwo myślących Rodaków wiodących o zmianę dyktatorskiego systemu.

Nowy sposób drukowania przy pomocy środków elektronicznych ułatwiał bardzo przekaz idei, postaw, opinii celem udoskonalenia demokracji. Ktoś słusznie powiedział, że prasa ma istotne znaczenie w życiu demokratycznym. Jest miejscem gdzie może i powinna się ścierać cała gama nowych spojrzeń i propozycji zmierzających do rozwoju wszystkich aspektów życia. I w tym chce walnie pomóc LUD służąc przede wszystkim Polonii Brazylijskiej przekazując wydarzenia tym, którzy dziś żyją w wolnej i niepodległej Ojczyźnie.

Przeciwnik nie jest wrogiem

a temat kto jest tylko przeciwnikiem, a kto jest wrogiem, wśród Polaków nie pomieszań pojęć. Dopuszcza ono znowu kiedy w Polsce znajdują się kluczowe krytyki, które - by móc - skrywają się za politycznymi głosami Polski, na dłuższy czas. Przed rozpadem komunizmu dla większości Polaków wrogiem był komunizm. Teraz dla wielu z nas sprawą

wzajemnych inwektyw. Wybory do Sejmu i Senatu, jakie odbędą się 27 października, już teraz w Polsce przyberają formy dalekie od praktyk demokratycznych. Podobne obawy można było obserwować w grupie, która określa się jako emigracja polityczna. Socjalizują się w tym powstające nie wiadomo czemu sumptem pisma, szafują je wobec domniemanego przeciwników politycznych obrazliwymi inwektywami, fałszem i pomówieniami. Celem oczywistym jest, aby kogoś ocenić, wypchnąć poza margines. Atmosfera taką można również obserwować wśród organizacji, których zadaniem jest łączyć Polaków a nie dzielić. Zarazem wpływ emigracji na sytuację w Polsce z miesiąca na miesiąc maleje, a wynik października, który już ujawnił się z całego spowodował falę

Nowym Jorku czy Los Angeles będzie minimalny, symboliczny.

Dobre więc byłoby, gdyby zwolennicy wojny domowej zdali sobie sprawę, że mogą na emigracji, tak jak w Polsce, istnieć różne opinie polityczne i działać ludzie o różnych poglądach. Musimy się nawzajem tolerować i szanować, aby ze sobą współpracować. W przeciwnym razie polskie piekło może pochłonąć wszystkich Polaków. Nie powinien być wrogiem, chociaż może być przeciwnikiem przyurnie wyborczy. Podziały wśród nowej emigracji są naogół nieznane dawniej Polonii. Żyje już ona w systemie utrwalonej amerykańskiej demokracji w zajemnej tolerancji. Rzecznicy wojny domowej mogą się wiele wiele od niej nauczyć. Niech skorzystają z okazji. b.w.

"Nowy Dziennik"

"Dobrze więc byłoby, gdyby zwolennicy wojny domowej zdali sobie sprawę, że mogą na emigracji, tak jak w Polsce, istnieć różne opinie polityczne i działać ludzie o różnych poglądach. Musimy się nawzajem tolerować i szanować, aby ze sobą współpracować" - B.W. - "Nowy Dziennik".

26 Niedziela

Zwykła

Ewangelia według św. Marka 9,38-48.

"Kto nie jest przeciwko nam ten jest z nami" (w.40)

Faryzeus i uczeni w Piśmie widzą w Chrystusie groźnego konkurenta i patrzą zazdrośnie na rosnącą z każdym dniem aurę, Jego słuchaczy, nad którymi traciły swój wpływ. Ale i Apostołowie niewieli coś z tej umiejętności. Uważali, że Chrystus jest ich własnością, że oni tylko mają monopol na przepowiadanie Dobrej Nowiny i stąd oskarzyli jakiegokolwiek człowieka nie należącego do ich grona a ośmieszały go ukazywać ludziom dobrą drogę życia. "Nauczycielu, widzieliśmy kogoś, kto nie chodzi z nami, jak w imię Twoje wyrzuca złe duchy i zabroniliśmy mu, bo nie chodził z nami" (w.38).

Może Apostołowie nie kierowali się jak faryzeusze przyziemną troską o własny interes, ale i u nich była jakaś niezdrowa solidarność sekciarska, której Chrystus przeciwstawił się w słowach: "Kto bowiem nie jest przeciwko nam, ten jest z nami" (w.40). Chrystus jest zaangażowany w walce ziem i dlatego kto w tej walce nie jest "z Chrystusem", ten jest przeciwko Niemu. Ale gdy chodzi o człowieka, Jezus nie zna ciasnego fanatyzmu. Jeżeli ktoś nie powołując się na Niego czyni dobre, powinniśmy się cieszyć z tego, chociaż to działa się poza Kościółem. Jezus mówi, że również i ci doznają Bożego Miłosierdzia, którzy chociaż nie wierzą w Niego, jednak z czysto ludzkich побudek przychodzą z pomocą Jego uczniom będącym w potrzebie.

W dzisiejszych czasach kiedy odczuwamy wojnę, powiększającą się izolację między ludźmi, kiedy rozrosły się uprzedażenia, słowa Chrystusa dają podstawę naszym wysiłkom, aby przechodząc ponad wszelkimi podziarami światopoglądowymi, narodowościowymi, zawodowymi, a nawet religijnymi, nie uprzedać się z góry do nikogo i ucznać w każdym rzeczywiste dobro, choć ono nie wyrosło z naszego rodzinnego podwórka.

Sobór Watykański II mówi, "że Duch św. prowadzi swoimi drogami całą ludzkość i również poza Kościolem. W różnych kulturach i religiach iach niechrześcijańskich tkwią ziarna prawdy i dobra. Warto natomiast w wąskim zakresie spojrzeć na wielką szansę szukania i tworzenia dobra moralnego w każdym zawodzie ku zbawieniemu pozytkowi Kościola i całej ludzkości.

Wykorzystać okazje do pełnienia dobra. Nie zrażając się do nikogo, próbujmy budować na najmniejszym promyku dobra zauważonego u innych. W Ewangelii znajdujemy cały zestaw wskazań, jak postępować prawdziwie po bratersku i jak straszne są grzechy przeciw milosci i sprawiedliwości społecznej. Abyśmy ciasnotą umysłu nie powodowali zgorszenia, liturgia dzisiejsza przypomina nam szerokie spojrzenie Mojżesza, który nie lekcewał się dwóch nieoficjalnych proroków, owszem, wyraził pragnienie: "Oby tak cały lud Boga prorokował, aby mu dał Bóg swego ducha". (Lk 11,29).

Prasa Polska w Brazylii (5)

Pamiętam jak dziś, że uczyłem się historii polskiej, geografii, literatury, języka polskiego i nawet nauczyłem się grać w szachy w Związku Polskim na Carlos de Carvalho i nigdy nie zapomnę jak pan Barczak siedząc przy biurku w bibliotece mówił i te słowa do dzisiaj brzmią w moich uszach, czytając gazetę polską. Na moje pytania co on czyna teraz odpowiadał: "Tadziu czytam trochę prawdy i dużo plotek ale coś tam z tego wyciąnem". Tam w starym i trochę opuszczonym Związku jest duża biblioteka i słyszałem do pani Olchy, że nikt się nią nie interesuje i nie poszukuje książek. Niech Instytut Brazylijski Kultury Polskiej wykona wielki Cenzus" bibliotek w języku polskim a te opuszczone trzeba koniecznie uruchomić.

W roku 1915 organ Polskiej Komisji Wojskowej "Ogum" przeniesiono do Ponta Grossa, a w 1916 przemianowano na "Podkępę". W Kurytybie natomiast ukazało się pismko satyryczne "Człowiek leśny" pod redakcją Zongołowicza, który zbiegł do Brazylii przed wojną. Pismko to również stanęło po stronie legionów.

W r. 1916 pojawiło się jeszcze jedno czasopismo na terenie Rio Grande do Sul, w Guarani, pod nazwą "Tygodnik Związkowy", redagowane przez nauczyciela Franciszka

Hanasa. Ten również opowiedział się za polityką Piłsudskiego. Orientacje prolegionowe na wyczodźstwie oznaczały w owych czasach kierunek postępowo-patriotyczny, a ich natężenie w r. 1917 było wraz zdecydowaniej myślą niepodległościową, nurtującą Polonię brazylijską. Trzeba mieć na uwadze, że orientacja prolegionowa w czasie wojny narażała działaczy polonijnych na zarzut zdrady ze strony aliantów, do których zaliczał się także rząd brazylijski. Wydawnictwa, które ja propagowały w Brazylii, podlegały cenzurze i niektóre z nich zamknęto. Dopiero ogłoszenie niepodległości Polski w r. 1918 położyło kres kampanii prasowej, chociaż nie usunęto rozbieżności politycznych w lönie samej Polonii.

W grudniu 1918 ukazał się jedynym numer "Polonii" w Rio de Janeiro w języku portugalskim, upamiętniający fakt uzyskania przez Polskę niepodległości.

Jego redaktorem i wydawcą był W. Teodorowski. Numer rozeszany wybitniejszym osobistościom brazylijskim w formie biuletynu informacyjnego. Jednocześnie zlikwidowano w Ponta Grossa "Pobudkę", a na jej miejsce powstał w końcu grudnia "Świt" – organ Związku Demokratów Polskich. Pismo to redagowali kolejno Konrad Jezirowski i Franciszek Łyp, ale duszą wydawnictwa i oparciem finansowym był Prof. dr. Szymon Kossobudzki, zamieszkały w Kurytybie. W r. 1921 powstał w Kurytybie związek towarzystw postępowych Kultura i "Świt" stał się jego organem, już pod redakcją Kossobudzkiego. Do związku tego należały wszystkie towarzystwa oświatowe, utrzymujące na terenie południowej Brazylii szkoły polskie z dwoma językami i wykładowymi (przed południem wykładało po polsku, po południu po portugalsku).

Dr. Jan P.T. Kossobudzki.

POSZUKIWANIE

CARLOS MOSZKOWICZ
Brazylijski Czerwony Krzyż poszukuje Carlos Moszkowicz urodzonego w Polsce w 1905 roku, syna Ickiego Muskowitz i Dyna Jabłońska. Posiada bratanek, który się nazywa Bernardo. Jakkolwiek wiadomość kierowana na adres: Cruz Vermelha Brasileira, P. Cruz Vermelha, 10 - Rio

de Janeiro - Brasil. Telefon 221-0252.

JAN KRÓL REBEL

Irena Schweigerowa (ul. Do Bialego 8, 34-500 Zakopane) poszukuje członków rodzin Jana Króla Rebel. Ostatni kontakt listowy z rodziną niesięty się urwał. Maria Król-Rebel miała następujący adres: Cx postal 863, Maringa, Pr.

PARA CADA SITUAÇÃO
EXISTE UM ESPAÇO

FW TOUR

COLOCA O MUNDO AO SEU ALCANCE

- Tarifas promocionais
- Passagens nacionais e internacionais
- Fretamento de ônibus
- Excursões nacionais e internacionais
- Excursões à Foz (econômicas).

FALE CONOSCO E DESCUBRA QUE
AQUI VOCÊ TEM AMIGOS.
ATENDE-SE TAMBÉM EM POLONÉS!

FW TOUR Agência de Viagens e Turismo Ltda.

Rua Dr. Murici, 970 cj. 6 térreo - Telefones: (041) 222-4843 e 222-9230 - Curitiba - Paraná

Wiadomości z Polski

X - Sejmowa Komisja Nadzwyczajna odrzuciła zaproponowany przez Radę Ministrów projekt ustawy o nadzwyczajnych uprawnieniach rządu. Projekt wymienia jedynie dziedziny, których gabinet nie miałby prawa wydawać rozporządzeń z mocą ustawy. Komisja natomiast żąda, by rząd przedstawił katalog spraw, których regulowanie przy pomocy specjalnych uprawnień. Wicepremier L. Balcerowicz przedstawił trzy ogólne obszary, jakich dotyczyły propozycje: 1/ miałyby usprawnić instytucje, 2/ przyspieszyć procesy prywatyzacyjne, 3/一角にいるが、この辺の状況を理解するための情報源として役立つ。また、この記事は、歴史的背景と政治的状況を考慮して、現地の社会問題や文化についても触れており、読者の興味を惹き立てる要素がある。

X - Na zaproszenie prezydenta L. Wałęsy przedstawił do Polski 7 października księżniczka Anny, córka królowej Elżbiety II.

X - M. Thatcher odwiedziła Polskę 1-3 października na zaproszenie premiera J.K. Bieleckiego. X - 9 września br. przywrócone zostały stosunki dyplomatyczne między Polską a Estonią. Ministerstwo Spraw Zagranicznych otrzymało MSZ Estonii stanowiącą pozytywną odpowiedź polską propozycję.

X - W liście pasterskim biskupi zarzucają swoim przekazom niezdolność do uruchomienia sobie "mechanizmów, które budują więzi społeczne i integrują społeczeństwo".

X - Rada Ministrów przyjęła projekt zmian Konstytucji. Projekt zostanie skierowany do Sejmu. Rada Ministrów przygotowuje także program działań pozytywnych realizowanych pomocą ustawy o specjalnych pełnomocnictwach. Zgodzono się na propozycje Min. Rolnictwa A. Tańskiego wprowadzenia preferencyjnych kredytów na modernizację rolnictwa.

X - Deklaracje o nawiązaniu w najbliższym czasie stosunków dyplomatycznych między Polską a Ukrainą podpisali w Warszawie Minister Spraw Zagranicznych obu krajów Skubiszewski i A. Zlenko. Podpisano też konwencję konsularną oraz umowę o wzajemnych konsulatach. Delegacja ukraińska przyjęta została przez premiera J. K. Bieleckiego, Marszałka Sejmu, Senatu, przedstawicieli Kancelarii Prezesa Minister Zlenko wyznał, że nie przypadkowo ogłoszeniu niepodległości Ukrainy pierwszą wizytą zagraniczną jest wizyta do Polski.

X - Prezydent Wałęsa przyjął przewodniczącego NSZZ rolników indywidualnych "Solidarności" Janowskiego.

* ADUBOS SIMPLES E COMPLETOS PARA TODAS AS CULTURAS
* SEMENTES, DEFENSIVOS, FERRAMENTAS NACIONAIS E IMPORTADAS.
* PRODUTOS VETERINÁRIOS
* MUDAS FRUTÍFERAS E ORNAMENTAIS, EQUIPAMENTOS DE PROTEÇÃO

ADUBOS BOUTIN LTDA

Loja: Av. Sete de Setembro, 2064 (abre aos sábados) Fone: (041) 248-83312000
Fábrica: R. André F. Barbosa, 1145 (fone: (041) 248-83312000)

CZASY ZYGMUNTOWSKIE 1506-1572

śnieri Aleksandra postali jeszcze trzejowie Kazimierz ałoficza: najstarszy Iwanisław, który był ksem Węgier i Czech, Zygmont i kardynał deryk. Zygmunt zysywał na dworze Władysława, od którego otrzymał zaniedbane glogowskie i jajskie. Odznaczał się rządem gospodarnością, y powinnowitą i mądrością. Dlatego też powołano słw. księcia Zygmunta do Koronacji od sie w Krakowie 24 stycznia 1507. Wielkie oczekiwania, tak wewnątrz, jak i zewnętrzne. Wewnątrz doprowadziły do porządku, od

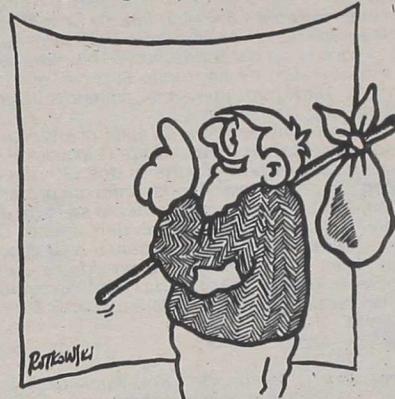
zewnętrz miał wielu nieprzyjaciół: Habsburgowie na tronie austriackim, mściwi Wołosi, wreszcie Turcy i Tatarzy. Wojny z Moskwą.

Duma i zuchwałość Michała Glinkiego magnata litewsko-ruskiego stały się powodem trzech wojen. Pierwsza w 1507, druga w 1513 i trzecia w 1514. Wojskiem polskim dowodził Konstanty Ostrogski, który pokonał moskali i Wasyl musiał zatrzymać pokój z Polską. Zjazd w Wiedniu.

Cesarz Maksymilian I chciał pozyskać Węgry i Czechy dla swojej rodziny. Próbował osłabić potęgi Zygmunta, podburzając Krzyżaków i robiąc porozumienia zarem moskiewskim.

Zygmunt, również chciał przyjaźń cesarza, dlatego też na zjeździe w Wiedniu ulożono dwa małżeństwa: Ludwik, syn Władysława, ożenił się z Marią, wnuczką Maksymiliana, a Ferdynand, wnuk Maksymiliana ożenił się z Anną, córką Władysława, tym sposobem Węgry i Czechy dostaly się w ręce Habsburgów, bo w roku 1526 Ludwik, syn i następca Władysława, poległ w bitwie z Turkami i Ferdinand objął tron węgierski i czeski.

**NOWY PARLAMENT
TO PRZED WYSZYSTKIM SZANSA
DLA BEZROBOTNYCH!**

Com as eleições parlamentares que se aproximam, crescem as expectativas de mudanças das condições polonesas. No semanário "Solidariedade", o excelente Jacek Ratajowski publica este desenho referindo-se ao desemprego após as reformas económicas. Um "desempregado" diz: "o novo Parlamento é antes de tudo uma chance para os desempregados", numa referência ao "emprego" de deputados.

Złota Wanda

zine wydarzenia miały się do slupy milowate, niesiągające oceny z możliwości człowieka w zmaganiach z czasem i rozwojem. Rok 1991 w atletyce to przede wszystkim mistrzostwa świata w Tokio. Podobnie w wielu tego typu zawodach niewątpliwym wśród wielu królów sportu

jego uczestników i zwycięzcy zwrócone były kibice i uwaga różnych agencji sportowych. Dwudziestego sierpnia do Polski korzystającej z radosna wieś, że kobiety wygrała Polana Panfil-Gonzales.

Selma, z której tej zastępstwa zyskała - Przez wiele lat uznawana była za tytul mistrzyni świata, ale do światowej sławy było jej więcej jak

daleko. Pomimo zachęty ze strony trenerów i znajomych, magicznej odległości 42 km i 195 m obawiała się mocno i nie zamierzała wiązać z nią swej kariery sportowej, uważając wręcz, że to byłoby szaleństwo.

Zmiana optiki postrzegania dystansów i filozofii życiowej nastąpiła w 1985 roku, kiedy polska zdobywczyni poznala we Włoszech, w Boiano, gdzie polski długodystansowiec Bogusław Mamiński organizuje co roku bieg na 10 tys. metrów dla kobiet i mężczyzn, reprezentanta Meksiku Mauricio Gonzalesa.

Polsko-meksykańska znajomość przeistoczyła się szybko we wzajemną sympatię, której uwiadomieniem był ślub cywilny, tuż po olimpiadzie 1988 roku. Później był jeszcze drugi w kościele katolickim a po

nim huczne przyjęcie w Mexico City.

Stopniowo pojawiły się też efekty sportowe. Mauricio Gonzales okazał się nie tylko dobrym zawodnikiem ale i trenerem. Systematyczne i codzienne bieganie w górach na wysokości 2,5-4 tys.m zaczęły szybko procentować.

Wanda Panfil-Gonzales coraz częściej zaczęła próbować swych sił w maratonie. Pierwszy poważny start na tym dystansie miał miejsce w Berlinie. Potem przyszły znaczące sukcesy w Londynie, Chicago, innych sławnych z biegów długodystansowych metropolach, aż po wygranie w kwietniu 1991 r. najstarszego biegu maratońskiego w Stanach Zjednoczonych.

A propósito da visita do Presidente Wałęsa à França, em maio, para discutir a dívida externa polonesa, o semanário "Solidariedade" reproduz esta charge de "Pancho", originalmente publicada no "Le Monde" de Paris. Um cínico Mitterand diz: "Estamos fazendo esforços para diminuir as vossas dívidas". Ao que o astuto Wałęsa retruca: "Mas depois vai dar para aumentar?"

Humor

Policjant przed jednym z bloków strofuje dozorcę:
- Dlaczego chodnik nie jest odśnieżony?

- Panie władz, przecież mówili w telewizji, że zawieje i zamiecie.

X

Jasio pyta się taty:
- Dlaczego jesz nożem?
- Bo widelec przecieka.

X

- Tato - pyta syn Masztalskiego - co to jest hipopotam?
- To jest taka zwariowana ryba na lądzie.

- Na tym właśnie polega jej wariactwo...

Szły dwa poniemieccy przyjaciele i jednego z nich biły samochód. Drugi natychmiast zatrzymał się i zawołał:

- Ty, ketchup! Wstaw i idziemy!

X

Ksiądz przybyła listewki do parkanu otaczającego plebanie. Mały chłopiec przygląda mu się z wielkim zainteresowaniem.
- Z pewnością chcesz zostać stolarzem? - pyta ksiądz.
- Nie. Ja chcę tylko usłyszeć, co mówi ksiądz, gdy uderzy się młotkiem w palec.

ELETTRÔNICA MODELO

Eletrônica Modelo Comércio de Peças Ltda.

Válvulas, Transistores, Cinescópios, Componentes

Avenida 7 de Setembro, 3460, fone: 225-5033, Telex (041) 6312

Lerner, nos 120 Anos: "Coração Curitibano Pulsa por Poloneses"

Os 120 anos da imigração polonesa a Curitiba foram comemorados no último dia 30 de setembro, em sessão solene no auditório do Palácio Avenida. Várias gerações de descendentes se reuniram para lembrar a aventura de Edmundo Saporski que trouxe para a capital paranaense os primeiros imigrantes.

A solenidade foi coordenada pelo presidente da Comissão Especial da Comunidade Polonesa de Curitiba, responsável pelo programa dos 120 anos de imigração, vereador José Gorski. Estavam presentes o prefeito de Curitiba, Jaime Lerner; o senador José Eduardo Vieira; o Bispo Auxiliar de Curitiba, Dom Ladislau Biernaski (que representou o Arcebispo de Curitiba, Dom Pedro Felinto); o presidente da Comissão Especial dos 300 anos de Curitiba, deputado Rafael Greca de Macedo; e o Consul Marek Makowski.

"CONDUTOR DE HOMENS"

O professor e historiador Rui Wachowicz falou sobre a chegada dos primeiros imigrantes. Segundo ele, no final do século passado, com o fim da escravidão, o país precisava recrutar mão-de-obra na Europa para trabalhar na lavoura, principalmente dos Estados do Sul. Assim, em 1869, chegam os primeiros poloneses, primeiro em Santa Catarina e, em 1871, através de Edmundo Saporski (que, fugindo da Silesia, ameaçada pelo império prussio, tornou-se um colonizador e condutor de homens no Brasil). Os imigrantes escolheram Curitiba por causa do clima semelhante ao europeu e por encontrar dificuldades de relacionamento com outros colonizadores da região de Blumenau: os alemães.

Ainda segundo o professor Wachowicz, os imigrantes poloneses se estabeleceram nas redondezas de Curitiba no chamado "cinturão verde", onde se dedicaram à lavoura e à criação de pequenos animais. Eles acabaram criando um costume na cidade: todo dia, vinham dos bairros mais afastados com carroças vender a produção de porta em porta: "Isso fez com que os primeiros mercados municipais de Curitiba fossem fechados, porque as donas-de-casa preferiam receber os alimentos diretamente em suas casas do que ir comprá-las no comércio", explica o historiador.

"O 'CORAÇÃO' PULSA PELOS POLONESES"

O prefeito de Curitiba, Jaime Lerner, que também é descendente de poloneses (seus pais vieram da Polônia), lembrou que "comemorar a imigração polonesa é brindar Curitiba, porque em muitos pontos da cidade está marcada a presença deste povo bom". O prefeito destacou, também, que os imigrantes amaram a nova terra como uma nova pátria e finalizou dizendo que "o coração curitibano pulsa pelos poloneses".

Na comemoração dos 120 anos foram homenageadas sete pessoas em reconhecimento ao trabalho que fazem em favor da comunidade polonesa no estado: o prefeito Jaime Lerner; o senador José Eduardo de Andrade Vieira; o deputado Rafael Greca de Macedo; o Consul Marek Makowski; o médico/historiador Edvino Tempski; o vereador José Gorski.

A mesa principal da sessão magna comemorativa aos 120 anos da imigração polonesa ao Paraná, no auditório do Palácio Avenida.

As três concorrentes vencedoras do concurso "Melhor Pierogi": Juceli Tabora Coas, Stefania Kopchuszinska e Ana Turek.

Ana Turek, Campeã do Concurso do Pierogi!

No encerramento da programação alusiva aos 120 anos da imigração polonesa a Curitiba, foi realizada ao meio dia do sábado, dia 28 de setembro, na sede da Sociedade Polono-Brasileira Tadeusz Kosciuszko, o Concurso do "Melhor Pierogi" (o saboroso pastel típico polonês de agrado nacional no Brasil), tendo se sagrado vencedora a sra.

Ana Turek, de Curitiba. Ela inscreveu dois tipos de pierogi (podia ser três tipos), tendo sido ganhador o tradicional pierogi de requijão levemente azedo, com pouca batata, com cebola na manteiga, bacon e nata.

O segundo lugar do concurso foi ganho pela sra. Juceli Tabora Coas, de Curitiba, que participou com três tipos de pierogi, um deles incluindo recheio de frango; o terceiro lugar

ficou com Stefania Kopciuszynska, que inscreveu um tipo de pierogi.

JURI E FESTIVAL

O corpo de jurados, presidido pelo vereador José Gorski e que teve a participação dos srs. Siegesmundo Sielski (presidente da Tadeusz Kosciuszko) e Leopoldo Kojarski (presidente da Associação dos Ex-Combatentes Poloneses de Curitiba), bem assim das sras. Irena Kondera e Maria Cristina Kojarski, teve árduo trabalho para definir o resultado. Definiu-se pelo tradicional pierogi, elogiando os demais tipos de pierogi concorrentes.

O Concurso do "Melhor Pierogi" foi idealizado pela Sociedade Tadeusz Kosciuszko, pelo Instituto Brasileiro da Cultura Polônica e pelo Jornal LUD. Um dos seus idealizadores

e incentivadores, Jornalista Miecislaw Surek, também Secretário da Comissão Especial da Comunidade Polonesa, disse em segredo ao certame que "a ideia surgiu ao vésperas das comemorações dos 300 anos de Curitiba, de que todos os curitibanos das diversas descendências assumam a sua cultura, curtindo as boas coisas da sua gente. Nós, que achamos somos mais de trezentos mil na Capital e temos que assumir nosso espaço na querida Curitiba, oferecendo atrações delas é o pierogi, certamente agora foi um sucesso. Sentindo a vibração das pessoas, acho que para instituirmos o Grande Festival do Pierogi, com outras comidas como bigos, barszcz, knedle, que vem, oferecendo uma grande atração curitibana e agradável ao Mercado e espaço temos muito. Fazendo isso, estaremos realmente os costumes dos nossos antepassados".

OKULARY
BIZUTERIE
ZEGARKI

CARL R.
RAEDER

Rua Riachuelo, 147
CURITIBA - PARANÁ

